

Kiedy pracodawca zapłaci kierowcy ryczałt za nocleg - wyrok SN**Jagna Bronk, [prawnik Gdańsk](#), Rödl & Partner**

Pracownik w podróży służbowej, w tym również kierowca w transporcie międzynarodowym, ma prawo do diet w wysokości nie niższej, niż określona na podstawie przepisów, do których odsyła art. 775 § 4 Kodeksu pracy. Zaniechanie przedłożenia rachunku nie oznacza braku kosztów noclegu po stronie pracownika. Nocleg w kabinie pojazdu nie może być uznany za zapewnienie bezpłatnego noclegu.

Orzekł Sąd Najwyższy w wyroku III PK 71/17 z 22 sierpnia 2018 r.

Powód dochodził przed Sądem Rejonowym w S. zasądzenie od pracodawczyni wynagrodzenia za pracę oraz zasądzenie diet i ryczałtów z tytułu podróży służbowych. Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie od 1 kwietnia 2011 r. do 31 października 2012 r. powód był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierowcy i w ramach stosunku pracy wykonywał przewozy zagraniczne. Wynagrodzenie powoda uzależnione było od wartości frachtu. W trakcie wykonywania przewozów powód spędzał noce wyłącznie w kabinie samochodu, wyposażonej w miejsce do spania.

Sąd pierwszej instancji uznał, że żądanie powoda znajduje oparcie w przepisach obowiązującego prawa i zasądził na rzecz powoda kwotę 45.028,87 zł w odniesieniu do roszczenia o zapłatę z tytułu diet i ryczałtów za noclegi. W ocenie sądu rejonowego roszczenie powoda oparte było na art. 80 Kodeksu pracy oraz art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku (dalej: ucpk) z art. 775 § 3–5 Kodeksu pracy (dalej k.p.) i § 9 rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalenia należności przysługujących w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (dalej: Rozporządzenie). Od wyroku sądu pierwszej instancji apelację złożyła pracodawczyni powoda. Sąd drugiej instancji nie podzielił prawnej oceny sądu pierwszej instancji. W ocenie sądu okręgowego roszczenia powoda o zasądzenie diet i ryczałtów nie miały w dacie wyrokowania podstaw prawnych. W tym czasie obowiązywał już wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. (K 11/15), mocą którego uznano, że art. 21a ucpk w zw. z art. 775 § 2, 3 i 5 k.p. i w zw. z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji. W konsekwencji sąd drugiej instancji zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo. Skargę kasacyjną od wyroku sądu okręgowego wniósł pełnomocnik powoda. Sąd Najwyższy uznał skargę za zasadną. W ocenie Sądu Najwyższego wyeliminowanie z porządku prawnego art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców przez Trybunał Konstytucyjny nie oznacza, że powstała luka w przepisach regulujących zasady rozliczania podróży służbowych realizowanych przez kierowców w transporcie międzynarodowym. Zastosowanie znajdują reguły rozliczenia podróży służbowej przewidziane w art. 775 Kodeksu pracy.

KOMENTARZ EKSPERTA**Jagna Bronk, prawnik w gdańskim oddziale Rödl & Partner**

W wyroku z 22 sierpnia 2018 roku Sąd Najwyższy odpowiedział na pytanie, czy i na jakiej podstawie pracownicy wykonujący przewóz międzynarodowy mogą dochodzić diet i ryczałtów za nocleg w sytuacji, gdy kabina pojazdu wyposażona jest w miejsce do spania. Obowiązek wypłacania kierowcom wykonującym przewozy zagraniczne diet i ryczałtów za nocleg na podstawie art. 775 k.p. był w ostatnich latach i nadal jest przedmiotem wielu kontrowersji. Sąd Najwyższy wyrokował w złożonym stanie prawnym. Przypomnijmy, że w roku 2008 podjęta została uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (II PZP 11/08) mająca wyeliminować istniejące w orzecznictwie rozbieżności w zakresie zastosowania art. 775 k.p. w stosunku do kierowców transportu międzynarodowego. Sąd Najwyższy w powiększonym składzie uznał, że kierowca transportu międzynarodowego odbywający podróże w ramach wykonywania umówionej pracy i na określonym w umowie obszarze jako miejsce świadczenia pracy nie jest w podróży służbowej w rozumieniu art. 775 § 1 k.p. Korzystny dla pracodawców stan prawny nie trwał długo. Skutki uchwały SN z 2008 roku zostały niejako „odwrócone” przez ustawodawcę nowelizacją ucpk z 12 lutego 2010 r. Nowelizacja wprowadziła ustawową definicję podróży służbowej obejmującą każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu na polecenie pracodawcy wyjazdu poza miejscowość stanowiącą siedzibę lub inne miejsce prowadzenia

działalności przez pracodawcę w celu wykonania przewozu drogowego. Równocześnie na mocy wprowadzonego nowelizacją z 2010 roku art. 21a ucpk kierowcy w podróży służbowej przysługiwały należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 775 § 3–5 k.p. Na kanwie obowiązującego prawa nie ulegało zatem wątpliwości, że kierowcy transportu międzynarodowego mają roszczenie o wypłatę diet i ryczałtów za nocleg z tytułu podróży służbowej. Równolegle Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów uchwalił 12 czerwca 2014 r., że zapewnienie pracownikowi – kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia. To w konsekwencji powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1–3 rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy. Na wniosek Rady Związku Pracodawców „Transport i Logistyka Polska” Trybunał Konstytucyjny dokonał analizy art. 21a ucpk pod kątem zgodności z przepisami Konstytucji i orzekł na podstawie wyroku z 24 listopada 2018 roku o jego niezgodności (w związku z art. 775 § 2, 3 i 5 k.p. i w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym) z art. 2 Konstytucji. 29 grudnia 2016 r. art. 21a ucpk utracił moc w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym. Wbrew oczekiwaniom pracodawców wyrok TK nie położył dotychczas kresu żądaniom wypłaty diet i ryczałtów przez pracowników. Wyrok SN z 22 sierpnia 2018 roku jest kolejnym, obok uchwały składu siedmiu sędziów z 26 października 2017 r. (III PZP 2/17) oraz wyroków o sygnaturach I PK 300/15, II PK 409/15 i I PK 410/15, orzeczeniem zapadłym po wyroku Trybunału Konstytucyjnego przyjmującym zastosowanie art. 775 k.p. w stosunku do roszczeń kierowców transportu międzynarodowego. Postawa Sądu Najwyższego może dziwić, zważywszy że TK uznał zastosowanie art. 775 k.p. do każdego wykonanego przez kierowcę przewozu w transporcie za sprzeczne z ratio legis przepisów. Jednak dopiero długo oczekiwana regulacja ww. kwestii na poziomie ustawy wprowadzi pewność prawa w tym zakresie.

Źródło: <https://www.rp.pl/Place/312079990-Kiedy-pracodawca-zaplaci-kierowcy-ryczalt-za-nocleg---wyrok-SN.html>